

Stockholm den 26 september 2007

Till samtliga ledamöter i
Sveriges riksdag
100 12 STOCKHOLM

Rätten till en advokat och likhet inför lagen

I ett rättssamhälle skall alla ha rätt till en advokat. Tillväxten av advokater inom humanjuridiken är i stort sett obefintlig. Det är flera bakomliggande orsaker till denna utveckling. Den skattefinansierade ersättningen är jämförelsevis så låg att unga nyexaminerade jurisdoktorer väljer annan inriktning och då i första hand affärsjuridiken. Det kan nämnas att tjugofem procent av de biträdande juristerna i dag är verksamma på de två största affärsjuridiska advokatbyråerna. Humanjuristerna saknar i allmänhet ekonomiska möjligheter att anställa biträdande jurister, vilket innebär att det inte finns någon praktisk skola för de som skall lära sig detta yrke. Frågan är om det i framtiden kommer att finnas advokater som är beredda att företräda enskilda? Och om rätten till advokat endast skall vara förbehållen endast en mycket liten resursstark grupp medborgare?

I budgetpropositionen har cirka fyra procent av statsbudgeten avsatts till rättsväsendet, varav över hälften går till polisen. Kostnaderna för rättshjälpen beräknas uppgå till 1,2 miljarder, motsvarande cirka fyra procent av kostnaderna för rättsväsendet. Detta inkluderar bland annat kostnader för ersättning till offentliga försvarare, målsägandebiträden, offentliga biträden och allmän rättshjälp. Denna ersättning grundas på en timkostnadsnorm som beräknas av Domstolsverket och fastställs av regeringen. Timkostnadsnormen har blivit en fråga om access to justice.

Timkostnadsnormen uppgår idag till 1 056 kr i timmen exklusive moms. Av dessa 1 056 kr utgör 412 kr ersättning till advokaten. Resten skall täcka kostnader för hyra, bokföring, revisorer, försäkringar, investeringar i utbildning, bibliotek, sekreterare och pension m.m.

Normen utgår från att advokaten arbetar 1 600 timmar per år och kan debitera 72,5 procent av den arbetade tiden. Detta skulle enligt Domstolsverkets egen modell medföra en årsinkomst på 477 282 kronor, vilket motsvarar en månadslön på 39 773 kronor.

Flera undersökningar visar att normen felaktigt utgår ifrån en alltför hög andel debiterbar tid. Andelen debiterbar tid uppgår inte till 72,5 procent utan till 65 procent. Det huvudsakliga skälet är att ersättningsnivån inte medger att advokaten har erforderlig juridisk och

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

administrativ personal anställd. Detta innebär i sin tur att advokaten måste ägna sig åt mindre kvalificerade juridiska uppgifter liksom administrativa icke debiterbara uppgifter som sekreterarsysslor och bokföring. Detta leder till en ond spiral, som i sin tur riskerar att allvarligt försvåra advokatens möjlighet att investera i ny teknik, att förkovra sig och att delta i vidareutbildning. Detta riskerar att få mycket allvarliga konsekvenser.

Undersökningarna visar likaså att timkostnadsnormen utgår från väsentligt lägre kostnader än de faktiska kostnaderna. Sammantaget medför enbart dessa felaktigheter att den nuvarande timkostnadsnormen i vart fall är 300 kr lägre än vad den borde vara. Den kritik som Advokatsamfundet har riktat mot timkostnadsnormen vinner också stöd av den försöksverksamhet utan taxor som genomfördes 2003 (se DV-rapport 2004:2).

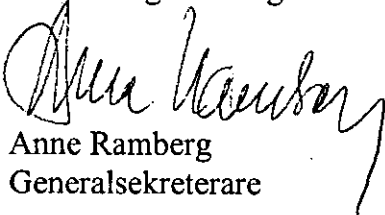
Advokaten är i dag den sämst betalde aktören i rättssalen. En rådmanslön uppgår i genomsnitt till 48 235 kronor, att jämföras med ovan nämnda 39 773 kronor. Löneskillnaderna är i praktiken ännu större när man beaktar de felaktiga antaganden som normen vilar på. Advokater driver näringsverksamhet med allt vad det innebär av bl.a. ekonomiskt ansvar och risktagande. Advokatens oberoende innebär att advokaten är utestängd från den trygghet som det innebär att vara anställd i statlig verksamhet. Advokaten är inte som domaren oavsättlig, utan saknar den anställningstrygghet som offentliganställda åtnjuter. För detta straffas i dag den enskilde klienten. Framförallt kvinnor och den stora grupp av människor som inte är högavlönade, är särskilt utsatta.

Vad som måste anses betänkligt ur rättssäkerhetssynpunkt är att advokater dessutom riskerar att inte få skälig ersättning för utfört arbete, som advokaten bedömt vara nödvändigt för att tillvarata klientens rätt. En konsekvens är att antalet advokater som väljer att åta sig endast privata försvar ökar. Vid dessa är advokaten inte berövad möjligheten att fullgöra sitt uppdrag nitiskt och med den omsorg som är nödvändig. Detta innebär att vi riskerar en utveckling där det är skillnad på möjligheterna att tillvarata sin rätt beroende av vem som blir misstänkt för ett brott.

Om staten önskar värna om en fri och obunden advokatkår med hög etisk och professionell standard måste förutsättningar skapas för att ge skickliga advokater möjlighet att verka inom humanjuridiken och inom ramen för detta arbete få skälig ersättning. En av Advokatsamfundets huvuduppgifter är att garantera en etiskt och professionellt högtstående kår. För att trygga detta krävs att väsentliga förändringar avseende timkostnadsnormen vidtas omgående. Det är ett samhällsintresse. Frågan är vad rättvisan och rättssäkerheten för den enskilde får kosta?

Om Du önskar ytterligare information om Advokatsamfundets syn på timkostnadsnormen är Du välkommen att kontakta mig eller besöka vår hemsida, www.advokatsamfundet.se.

Med vänlig hälsning

Anne Ramberg
Generalsekreterare